

Störst i Sverige om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº3 2024

En tidning från
IOGT-NTO

Omorganisering av
IOGT-NTO-rörelsen föreslås
– men vill förbunden
gå samman?

Beslutet

Cannabislegalisering i Tyskland förvirrar • **Alkoholpolitiken** att hålla koll på i höst • **Vingårdar** som levererar till Systembolaget kritiseras • **Drogrester** ändrar fiskars beteende

PLUS

Nygamalt organ
ska stärka EU:s
drogberedskap

När pengarna sätter kursen

Pengarna styr oavsett om de finns där eller inte. Inom alkoholpolitiken är det de pengar som skulle kunna finnas som nu får allt mer inflytande. Regeringen verkar ha avvikit från den svenska modellen att se alkohol som en folkhälsofråga för att istället behandla den som en näringslivsfråga. På kort sikt finns det pengar att tjäna på att ge alkoholindustrin friare tyglar. Pengarna det kan komma att kosta i det långa loppet är tydligen inte lika intressanta. Läs mer på sidan 6.

I Tyskland försöker man ta fram en modell för cannabislegalisering där pengarna inte styr. Men kommersiella krafter finns ständigt i bakgrunden. Tyskarna omsätter tonvis med cannabis, det är en för stor marknad för att pengarna inte förr eller senare ska finna ett inflytande. Läs mer på sidan 8.

I vår egen rörelse pratar vi inte gärna om hur pengarna styr oss. Men den pågående processen att eventuellt slå samman IOGT-NTO-rörelsens förbund hade inte sett ut som den gör ifall det inte var för pengarna. Läs mer på sidan 12.

Förhoppningen med förslaget på ny organisationsform är bland annat att slimma organisationen för att göra plats för mer ideella krafter. För däri ligger vår rörelses superkraft – det ideella engagemanget som lyfter oss en hårmsån över pengarnas inflytande. Kanske, får man hoppas, tillräckligt för att finna ny luft under vingarna.

Jens Wingren
vikarierande
chefredaktör

accent Pressläggning 23 september **Nästa nummer** 17 december **Ulrica Ambjörn** Chefredaktör och ansvarig utgivare, ulrica.ambjorn@iogt.se (ej i tjänst) **Jens Wingren** Vikarierande chefredaktör och ställföreträdande ansvarig utgivare, 076-647 20 75, jens.wingren@iogt.se **Layout och produktion** Spektra **Omslag** Foto: Spektra **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Tryck** Stibo, Katrineholm **Obeställt material** Accent ansvarar inte för insänt obeställt material. Allt innehåll i Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. **ISSN** 0345-0406. **Medlem** i Sveriges tidskrifter. Svanenmärkt. **Adressändring** görs till medlemservice@iogt.se eller 08-672 60 38 **Webb** accentmagasin.se

Tipsa redaktionen!
accent@iogt.se

Utredning föreslår fortsatt narkotikaförbud i Norge

Förbud En statlig utredning rekommenderar att narkotika även i framtiden bör vara förbjudet i Norge. Den norska narkotikapolitiken har debatterats i flera år och två regeringar har velat föra politiken bort från straff för den som har ett beroende. Norges högsta domstol har i flera fall bedömt att den som har ett beroende inte ska straffas för innehav av narkotika för eget bruk. Justitieminister Emilie Enger Mehl anser att en fortsatt kriminalisering underlättar polisens arbete och hänvisar till att man inte vill att den svenska situationen ska sprida sig till Norge.

– Vi måste vara på vår vakt mot att den här typen av kriminalitet kan komma till Norge. De kriminella skyr inga medel och rekryterar minderåriga för att sälja narkotika som också används här i Norge, säger hon.

Jens Wingren

Foto: Rune Kongsro

”Behovet av fritidsverksamheter ökar samtidigt som resurserna står stilla.”

Simon Elfström Schönbeck, UNF:s vice ordförande och författare till årets kommunranking oroas över att Sveriges kommuner inte satsar på unga.

Foto: Privat

Miljoner tabletter i beslag

Beslag Tullverkets beslag av narkotika fortsätter vara omfattande, sett ur ett historiskt perspektiv. Det är främst beslagen av cannabisväxtdelar och kokain som ökat kraftigt.

Under första halvåret beslagtogs 1 389 kg kokain, mer än under hela 2023, och även 4,1 miljoner tabletter med narkotiska preparat. Det är nästan dubbelt så många som under hela förra året.

Jens Wingren

Foto: Istockphoto

Foto: Jens Wingren

Civilsamhället oroas för ideella lotteriernas framtid

Att begränsa de partipolitiska lotterierna kan på sikt få negativa följder för andra ideella lotterier befarar IOGT-NTO.

Lotterier Flera stora civilsamhällesaktörer, däribland IOGT-NTO, har svarat på promemorian *Partipolitiska lotterier*, som föreslår skärpta regler för lotterier som ägs av de politiska partierna.

– Det allvarligaste är väl att man nu är inne och pillar i ideella organisationers självfinansiering, säger IOGT-NTO:s förbundsordförande Lucas Nilsson.

Det var i våras som en utredning föreslog ökad beskattning och större krav på transparens för partipolitiska partiers lotterier. Utredningen föreslog inga förändringar för

andra ideella lotterier, som exempelvis Miljonlotteriet, som står för en stor del av IOGT-NTO-rörelsens finansiering.

Men flera ideella organisationer skriver ändå i ett gemensamt svar på utredningen att man oroas av utvecklingen. Bland annat för att en åtstramning av reglerna för partiernas lotterier i längden skulle kunna leda till stramare regler även för andra allmännyttiga lotterier.

– Det är jätteviktigt att vi har ett fritt och oberoende civilsamhälle. De politiska partierna är en del av det civilsamhället på samma sätt som vi och andra organisationer som bygger på allmännyttig bas, säger Lucas Nilsson.

Jens Wingren

Allvarliga brister på vingårdar

Granskning Organisationen Swedwatch riktar skarp kritik mot arbetsförhållandena på flera sydafrikanska vingårdar som levererar produkter till Systembolaget.

I genomsnitt var arbetstiden på vingårdarna nio timmar per dag, med en månadslön som inte räcker

för att en arbetare ska kunna försörja sin familj. Bostäderna för säsongsarbetare hade läckande tak, trasig elektronik och begränsad tillgång till vatten. Arbetare som försökt organisera sig fackligt säger att de utsatts för diskriminering. Dessutom används farliga kemikalier

i produktionen utan ordentligt skydd för arbetarna. Systembolaget skriver i en kommentar att Sydafrika är ett land med många problem, att man under lång tid arbetat för att förbättra arbetsvillkoren och att man nu ska ta fram en handlingsplan.

Jens Wingren

Arbetsgivare får rätt om drogtest

Arbete Arbetsdomstolen går på arbetsgivarens linje i ett fall där en anställd skickades hem utan lön efter ett positivt narkotikatest. Domstolen menar att den anställda själv satt sig ur spel genom att använda narkotika.

Jens Wingren

Nytt narkotikaorgan för ökad beredskap i EU

Europa European Union Drugs Agency, EUDA, tar över arbetet som EMCDDA, EU:s narkotikaorgan, utfört sedan 1993.

– EUDA får ett tydligare mandat och mer tyngd gentemot andra myndigheter, och större ekonomiska resurser, säger Joakim Strandberg på Folkhälsomyndigheten.

EUDA kommer att starta ett nytt forensiskt samarbete mellan europeiska laboratorier och utveckla ett system som varnar för nya droger och trender.

Eva Ekeröth

Informationsinsats om lustgas förlängs

Lustgas Läkemedelsverkets, Folkhälsomyndighetens och länstyrelsernas uppdrag att informera om riskerna med lustgas förlängs fram till början av 2026.

– Att berusa sig med lustgas kan leda till allvarliga skador. Det är av stor vikt att riskerna med lustgas blir kända och uppmärksammade, säger socialminister Jakob Forssmed (KD).

Jens Wingren

Foto: Nimmi Andersson/Regeringskansliet

Emil Juslin, drogpolitisk chef på IOGT-NTO, oroas över den väg regeringen slagit in på när det gäller alkoholpolitiken.

Ödesmättad höst för alkoholpolitiken

Tre utredningar som rör alkoholpolitiken kan leda till lagändringar under hösten. Viktigast är förslaget om gårdsförsäljning – som hotar monopolet.

TEXT Eva Ekeroth FOTO Jens Wingren

Det är inte ofta det händer så mycket på alkoholpolitikens område som det gör just nu. Tre olika utredningar har lagt fram sina förslag under våren och sommaren och samtliga förväntas bli lagförslag under hösten.

– Viktigast är gårdsförsäljningen. Det blir en avgörande höst för monopolet. Det kan bli ett helt nytt landskap där monopolet står på osäker grund, vilket kan få stora konsekvenser för folkhälsan, säger Emil Juslin, drogpolitisk chef på IOGT-NTO.

Förslaget innebär att små producenter ska kunna sälja mindre mängder alkohol direkt till besökare på plats.

– Väldigt få har något att tjäna på gårdsförsäljning, men alla har mycket att förlora.

Inte heller nästa utredning ger Emil Juslin anledning att jubla. I den föreslås skattelättnader för små bryggerier.

– Det är samma sorts retorik, man ska

”Industrin sätter alltid vinstintresset före folkhälsan, därför ska de inte rådfrågas i folkhälsopolitiska frågor.”

Emil Juslin

värna näringslivet, men alkohol bör inte vara en näringspolitisk fråga. Vi ska inte underlätta för alkoholföretag på bekostnad av folkhälsan. Det är ju i princip en subvention.

Han tycker det är förvånansvärt att regeringen anser att det är en liten förändring.

– Tittar man på beloppet som staten beräknas förlora så är det inga små summor. Det är pengar som skulle kunna gå till annat, säger Emil Juslin.

Förslaget beräknas kosta 90 miljoner per år i minskade intäkter. Det är ganska precis samma summa som anslaget för ANDTS-förebyggande åtgärder för 2024, som uppgår till 90,4 miljoner.

Han ser en linje i förslagen som han tycker går stick i stäv med alkoholpolitikens intentioner.

– Det är en linje där folkhälsan hamnar i skuggan och får vika undan för näringspolitiska intressen. Det är mycket oroväckande.

Trots Sveriges restriktiva alkoholpolitik så är alkoholen fortfarande en stor hälsoutmaning.

– Tusentals dör av alkohol varje år i Sverige och varannan svensk uppger att de drabbades negativt av andras alkoholkonsumtion under semestern. Vi måste behålla en politik som ger skydd mot konsekvenserna. Det perspektivet försvinner allt mer.

Även om Emil Juslin tycker att det mesta pekar åt fel håll, så finner han ljusglimtar.

– Det är i politiken som det går åt fel håll. I samhället i övrigt ökar kunskapen om alkoholens skadeverkningar, till exempel alkoholens roll för cancer. En undersökning som SOM-institutet gjorde tidigare i år visar att en klar majoritet av svenska folket är för en höjning av alkoholskatten. Fler och fler poängterar också hur viktigt monopolet är. Så dessa förslag går inte bara emot folkhälsan, den går också emot folkviljan.

Den tredje utredningen, *En trygg uppväxt*

utan nikotin, alkohol och lustgas, hör också till ljuspunkterna, anser han.

– Det är stor skillnad mellan den och de andra två. Den här är mer välgrundad och förankrad i vad politiken ska omfatta och har folkhälsan i fokus. Utredningen poängterar att alkohollagstiftningen ska vara en skyddslag och sätter de grupper vi vill skydda i fokus.

Bland utredningens många förslag är det främst ett som Emil Juslin anser kan göra stor skillnad.

– Det är förslaget att förbjuda främjande av detaljhandel och privatinförsel. Det är ett bra förslag och ett förtydligande av reglerna för distanshandel.

Genom att samordna sig med transportörer har företag kunnat erbjuda distanshandel av alkohol från utlandet, med hemleverans. Andra har marknadsfört produkter på internet och sedan länkat kunden till Systembolagets e-handelstjänst.

Även regleringarna av lustgas och vitt snus får stöd av IOGT-NTO.

– Det är positivt att regleringen av lustgas förstärks och att det finns ett fokus på att skydda folkhälsan, framför allt utifrån ett barnperspektiv, i samtliga delar av utredningen.

Men IOGT-NTO gillar ändå inte allt utredningen föreslår.

– Vi är skeptiska till att utredningen föreslår förenklingar av matkravet vid alkoholservering. Men det är samtidigt viktigt att utredningens huvudsats är att matkravet spelar en viktig roll för att minska berusningsskador av alkohol.

Emil Juslin är kritisk till att alkohol- och tobaksproducenter bjuds in att delta i samtal om folkhälsopolitiken.

– Industrin sätter alltid vinstintresset före folkhälsan, därför ska de inte rådfrågas i folkhälsopolitiska frågor. Det är tydligt i deras remissvar att de främst vill skydda sina egna intressen. ☹

Förslagen i korthet

Gårdsförsäljning

► **Alkoholproducenter** som tillverkar max 75 000 liter sprit, 200 000 liter jätta drycker med över 10 procent alkohol, eller 400 000 liter med upp till 10 procent alkohol ska få sälja till besökare som deltar i ett evenemang. Vintillverkare ska odla druvorna själva. Varje besökare får som mest köpa 0,7 liter sprit, 3 liter vin, 3 liter starköl och 3 liter andra jätta drycker.

Differentierad alkoholskatt

► **Bryggerier** som producerar max 3 miljoner liter öl per år ska få alkoholskatten minskad med 10–50 procent beroende på storlek. De minsta får störst skattelättnad.

En trygg uppväxt

► **Föreslår flera insatser** för barn och ungas hälsa, bland annat att lustgas enbart får köpas i små mängder av personer över 18 år. Dessutom föreslås förbud mot kommersiellt främjande av detaljhandel med, och privatinförsel av, alkoholdrycker. Det skulle bli förbjudet att förmedla försäljning till exempel genom digitala varukorgar med vidarelussning till Systembolagets eller utländsk säljares onlinebutik. Utredningen vill också införa krav på varningstexter i alkoholreklam, även i andra medier än tryckta tidningar.

► **Men utredningen föreslår** också sänkt krav på matutbudet i samband med alkoholservering, och vill göra det lättare för butiker att ordna provsmakning av folköl.

Drogrester påverkar fiskars beteende

Rester av narkotika i vattendrag har flera negativa effekter på vilda djur.

Vatten Det gäller till exempel droger som metamfetamin, kokain och olika typer av läkemedel.

- Världens ekosystem är alltmer förorenade av droger och läkemedel från både människor, boskap och djur, säger Michael Bertram, biträdande universitetslektor vid institutionen för vilt, fisk och miljö på Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.
- I en brittisk studie hittade forskare konsekvent kokain i vävnaderna hos krabbor, ål och fisk i brittiska floder och havsvatten.

Enligt Bertram finns det flera orsaker till problemet. Dels har användningen av narkotika och läkemedel ökat. Men det har också utvecklats mer avancerade tekniker för att spåra substanser i djurs vävnader i vattendrag. Dessutom har det kommit mer forskning under de senaste tio åren. En av de viktigare studierna gjordes vid University of York, där man tog prover i över 1000 vattendrag i 104 länder.

- Den visade att det här är ett stort miljöproblem på både lokal och global nivå, säger Michael Bertram.
- När fisk exponeras för kokain ökar deras aktivitetsnivåer och deras benägenhet att utforska sin miljö, visar forskningen. En annan effekt kan vara att de blir djärvare. Det gäller till exempel bytesfisk, som vanligtvis är rädda för rovfisk, men kan bli mindre rädda under drogpåverkan och därmed mer utsatta.
- När det gäller metamfetamin påverkas fiskens beteende till att bli mer ångestrelaterat eller aggressivt. En studie visade att öring som exponerats för metamfetamin föredrog att vistas i vatten som förorenats av metamfetamin, jämfört med oförorenat vatten, berättar Michael Bertram.
- På så vis utvecklar de ett beroende av det vattnet.

Anna Jonasson

Foto: Steve Morfitt

Michael Bertram biträdande universitetslektor på Sveriges lantbruksuniversitet.

Chefer dricker mest

Arbetsliv En ny rapport tittar på sambandet mellan yrke och alkoholvanor.

- Det som var slående var att gruppen ”chefsyrken” låg högst både när det gäller medelkonsumtion och berusningsdrickande, konstaterar Mats Ramstedt, forskningsansvarig på Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN.
- Resultatet visar bland annat att inom chefsgruppen är verkställande direktörer den yrkesgrupp som anger högst alkoholkonsumtion med i snitt 26 standardglas per månad. Detta är mer än tre gånger så mycket som gruppen med lägst konsumtion.
- Undersköterskor, städare och hemservicepersonal är de yrkesgrupper som har lägst andel som överhuvudtaget dricker alkohol. Medelkonsumtionen var lägst bland yrkesgrupperna undersköterskor och grundskollärare, fritidspedagoger och förskollärare, med åtta standardglas.

Helena Wannberg

mdkr... så mycket beräknas narkotikan ha kostat Sverige 2020. I beräkningarna tittar man på kostnader för vård, rättsväsende, produktionsbortfall och arbetslöshet som orsakas av narkotikaanvändningen.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Risker med stark cannabis

Hjärnan Att använda cannabis med en hög andel THC i sena tonåren fördubblar risken att drabbas av psykos senare i livet jämfört med att använda svagare cannabis. Det tyder en brittisk studie på.

Flera källor rapporterar att den genomsnittliga mängden THC, det rusgivande ämnet, i cannabis har ökat kraftigt under de senaste decennierna.

Jens Wingren

Forskaren Johan Melander Hagborg

Du forskar om hur utsatthet tidigt i livet påverkar barn. Hur hamnade du inom det forskningsfältet?

- Mitt intresse för barns olika förutsättningar fanns redan när jag läste psykologprogrammet. När jag började jobba med ungdomar på missbruksmottagningen Mini-Maria blev det tydligt att utsatthet i barndomen är otroligt vanligt i den här gruppen.
- Du jobbar även parallellt som psykolog. Varför?
- Det har varit ett väldigt medvetet val från min sida, även om det är rätt bökigt. Men jag kan inte jobba och undervisa om detta ifall jag inte får träffa barn och familjer. Min ambition är att alltid ha det på det sättet.
- Du forskar inom ett tungt ämne och möter många barn som mår dåligt – hur påverkar det dig?
- Snarare än hopplöshet skapar det ett starkt driv för engagemang. Jag känner mig sällan uppgiven eftersom jag även ser att om de här unga människorna får hjälp, kan de gå från ett fruktansvärt lidande till att ha riktigt goda liv. Jag kan känna mig tagen av mörkret, men det ger mig mycket mer än vad det tar.

Text: Helena Wannberg Foto: Nicke Messo

Forskare på Psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet där han forskar, undervisar och handleder. Ingår i forskningsprogrammet *Longitudinal Research on Development in Adolescence* (Lordia), som under en längre tid följer nära 2000 ungdomars psykosociala utveckling till vuxna.

Görlitzer park i Berlin rymmer både ytor för barn och unga parallellt med en omfattande droghandel.

Välkommen till djungeln

Det är en snårig ny verklighet för tyska cannabis-användare. Cannabis har legaliserats men den nya lagen innehåller flera motsägelser och gråzoner.

TEXT & FOTO Jens Wingren

2024-08-16
Kreuzberg, Berlin

En polisbuss kryssar fram och tillbaka på de asfalterade gångarna i Görlitzer park i Berlin. En man i cykelkeps och solglasögon lutar sin cykel mot en stenmur och tar fram en dosa som han använder för att mala en bit cannabis. – Jag tror inte att polisen åker här för att sätta dit folk som använder cannabis, de är nog ute efter de som handlar med tyngre droger, säger Max, som i övrigt vill vara anonym. Max blandar sin cannabis med tobak och rullar vant in blandningen i ett rizzlapapper. – Det är bra med den nya lagen men reglerna är lite konstiga. Om jag har tre plantor hemma men bara får förvara 50 gram, vad ska jag då göra med det som blir över? Ge det till polisen?

Enligt lagen är det förbjudet att röka för nära exempelvis skolor, lekplatser och idrottsanläggningar. Muren vi sitter på löper längs parkens långsida och ger utsikt över en skålformad gräsmatta. På andra sidan gräsmattan, kanske hundra meter bort, ligger ett minizoo med lekpark. – Jag vet att man inte får röka inom synhåll från skolor och lekplatser. Men det här tycker jag ändå känns ok, det är ingen som ser och får illa av.

På gatorna i Kreuzberg, som omsluter Görlitzer park, möts man fortfarande då och då av den söta cannabislukten, ibland från någon som passerar, ibland från en balkong. Guy, som driver en liten butik i Kreuzberg där han trycker kläder med fredsbudskap, tycker att det verkar som att fler röker öppet sedan den nya lagen trädde i kraft. – Det har alltid rökts mycket i det här området. Men såklart har det blivit mer öppet sedan i april. För mig känns det bra och jag är mer trygg nu när det inte längre är olagligt, säger han. Precis som Max säger han att han odlar sin egen cannabis. – Men det är inte alla som har turen att kunna göra det. Ifall du har en takterrass där

du bor så hoppas jag verkligen att du odlar! Förutom hemodling är cannabisklubbarna det enda lagliga sättet att få tag på cannabis för berusningssyfte i Tyskland. Klubbarna kan söka tillstånd att få odla cannabis som sedan delas ut till medlemmarna i utbyte mot en medlemsavgift. Sedan den första juli är det möjligt att ansöka om tillstånd att få starta en odlingsklubb i Tyskland. Klubbarna ►

LEGALISERINGEN I TYSKLAND

- **Den 23 februari** i år röstades den nya cannabislagen igenom i det tyska parlamentet och den 1 april trädde den i kraft med glada cannabisanvändare som firade vid Brandenburger Tor på tolvslaget. En vuxen person får nu bära på sig upp till 25 gram på fickan och får förvara upp till 50 gram hemma. Varje person får odla som mest tre cannabisplantor för sitt eget behov.
- **Lagändringen** kom till stånd efter att en ny koalitionsregering kom till makten 2021. I arbetet med att sätta samman koalitionen satte man som mål att cannabis skulle kunna säljas till vuxna via licenserade butiker. Målet var för politikerna att skydda unga, hindra spridningen av kontaminerade produkter och att ha en kvalitetsstandard för cannabis.

”Om jag har tre plantor hemma men bara får förvara 50 gram, vad ska jag då göra med det som blir över? Ge det till polisen?”

Max

Heinrich Wiekers arbetsdagar består just nu av långa möten för att organisera personer som vill starta cannabisklubbar.

Folker Albrecht försöker ta sig igenom den byråkratiska djungeln för att starta en odlingsklubb i Berlin.

får inte ha mer än 500 medlemmar och ska drivas utan vinstintresse.

Folker Albrecht är en av de sju personer som ligger i startgroparna med cannabis-klubben We Love Weed i Berlin.

– Det är väldigt mycket att sätta sig in i, säger han.

Det är inte tillåtet att röka cannabis på klubben, utan produkterna ska bara hämtas där. En medlem får bara plocka ut som mest 25 gram åt gången, och inte mer än 50 gram per månad.

Med några hundra medlemmar så innebär det att en klubb kommer att omsätta en hel del cannabis trots att de jobbar på ideell basis. We Love Weed har räknat på att de borde kunna sälja sin cannabis till medlemmarna för ungefär hälften av gatupriset, 4,5 euro per gram. I framtiden skulle klubben kunna omsätta en hel del pengar.

– Ifall det går som planerat så bli det nog svårt att inte gå med vinst. Men vi vet ännu inte hur man ska handskas med det heller, om man kanske kan använda de pengarna till en fond för skademinimering eller liknande. Vi får se, säger Folker Albrecht.

Klubbarna får inte erbjuda hemkörning eller marknadsföra sig. De får heller inte etableras inom 200 meter från en skola, förskola eller lekplats, vilket kan leda till att det blir svårt att hitta platser i tätorter där klubbarna överhuvudtaget kan etableras.

– Det finns en karta som visar de små bitarna av staden där det är tillåtet att etablera klubben, säger Folker Albrecht.

Det har inte varit någon anstormning att fylla medlemsplatserna i klubben ännu.

– Kanske är folk som röker gräs lite paranoida och vill inte lämna ut sina namn. Oavsett så är det nog bra att starta smått.

Men än så länge är det tomt på odlingsklubbar i Berlin. Det som finns sedan tidigare är butiker som säljer CBD-produkter. Där har man sedan länge kunnat köpa cannabis helt utan THC men rika på cannabinoiden CBD, som inte ger något rus men som vissa upplever som lugnande.

– Folk tror ju att vi säljer THC-cannabis så det kom in många och frågade efter det direkt efter legaliseringen säger Julia som jobbar på en CBD-affär i Kreuzberg.

Trots att det är nära stängning en fredagskväll så har de en stadig ström av kunder. Butiken säljer växtdelar, kakor och skönhetsprodukter med CBD såväl som odlingsutrustning för hemmaodling av cannabis. Julias kollega, som vill vara anonym, säger att de har haft fler besökare sedan i april.

Julia jobbar på en CBD-affär och märkte av ett ökat intresse för cannabis direkt efter legaliseringen.

– Sen det blev lagligt har vi sett fler äldre komma in. Även mammor med sina barn. Så det verkar ha blivit mer normalt, säger han.

Julia tycker att det vore bra ifall cannabis-branschen kunde kommersialiseras på sikt.

– Ja visst, det skulle kunna vara ett sätt för fler människor att få jobb.

En annan som hade hoppats på en mer kommersiell legalisering av cannabis är Heinrich Wiek, koordinator på BCAv, en paraplyorganisation för cannabisodlande klubbar.

– Det vi skapar nu har inte en chans att konkurrera med den svarta marknaden. För det behövs en kommersiell marknad, säger han.

Han menar att det fortfarande finns många missförstånd kring hur legaliseringen gått till rent praktiskt.

– Folk förväntade sig att det skulle finnas cannabis ute i klubbarna redan första juli. Men jag räknar med att vi inte kommer att ha något att erbjuda förrän någon gång nästa år. Det finns ingenting i den nya lagen som gör

det förbjudet att öppna barer, kaféer eller dansklubbar dit man uppmuntras att ta med sin egen cannabis för att använda. Sådana ställen skulle heller inte omfattas av cannabisklubbornas förbud mot marknadsföring. Heinrich Wiek driver en social klubb sedan flera år och ser nu möjligheten att klubben även kan bli en plats där man samlas för att använda cannabis.

– Men odlingsklubben och den sociala klubben behöver inte separeras fysiskt, odlingsklubben kan ha en liten utlämningsplats i anslutning till den sociala klubben, säger han.

Ungefär sju miljoner av Tysklands 83 miljoner invånare beräknades använda cannabis regelbundet redan innan legaliseringen. Med den nya lagen kan bruket komma att bli mer normaliserat.

– Lagen skickar en signal om att det inte är så farligt med droger och att narkotika inte längre känns lika skrämmande, säger Marc Franke, presstalesperson på det tyska polisfacket DpolG.

Marc Franke ser en risk att fler, och främst unga, börjar använda cannabis medan de som förespråkar cannabislegalisering tror att mindre stigma kan leda till att fler vågar söka hjälp om de hamnar i missbruk.

– Lagen är ett byråkratiskt monster, med många detaljerade regler där ingen vet vem som har tillsynsansvar. Än så länge har inget implementerats ordentligt. Den svarta marknaden fortsätter att blomstra och uppståndelsen kring legaliseringen uppmuntrar unga att testa den här, nu lagliga, drogen.

Än så länge är det mest slående med skiftet i tysk cannabispolitik kanske hur lite det märks för en besökare i Berlin. Vid ingången till Görlitzer park hänger fortfarande klungor med unga män som säljer cannabis och andra droger illegalt.

– Legaliseringen har inte påverkat den illegala marknaden överhuvudtaget, säger Max innan han cyklar vidare. ☹

📌 Läs mer på [accentmagasin.se/djungeln](https://www.accentmagasin.se/djungeln)

Jane Segerblom, förbundsordförande för UNF berättar hur man vill säkra ungas inflytande i en sammanlagan organisation.

Fyra kan bli en

Nu finns ett förslag på hur IOGT-NTO-rörelsen kan omorganiseras. Under augusti och september arrangerades 21 remissmöten för att samla in medlemmarnas tankar.

TEXT & FOTO Jens Wingren

Klockan är 18:41 när Carl-Eric ”Kula” Carlsson försäkrar sig om att alla fått räksmörgås så att remissmötet på Café Skogen i Örebro kan börja. Junis förbundsordförande Mona Örjes tar plats i kortändan av rummet för att göra sitt fjärde remissmöte på en vecka. Vid sin sida har hon Jane Segerblom, förbundsordförande för Ungdomens nykterhetsförbund, UNF, och Anders Ödman, förbundsordförande för Nykterhetsrörelsens scoutförbund, NSF.

Framför dem sitter ett 20-tal medlemmar från IOGT-NTO-rörelsens fyra förbund som kommit hit för att diskutera förslaget på ny organisationsform som släpptes för en vecka sedan. Mona Örjes jobbar sig igenom förslagets viktigaste punkter.

- Vi har färre medlemmar att fylla våra styrelseposter samtidigt som vi har färre och mindre inkomstkällor, säger hon och förklarar att den nya organisationen ska bereda vägen

”Det har varit lite olika stämning på de möten vi haft hittills. Men överlag har vi fått många konstruktiva åsikter.”

Anders Ödman, förbundsordförande NSF

för mer verksamhet och mer genomslag. Utredningen som ska föra IOGT-NTO-rörelsen mot en ny framtid är ett digert dokument på över 100 sidor. Ändå är det främst organiseringen på den nationella nivån som utretts, hur organisationen skulle se ut på distriktsnivå kommer att utredas senare. Förhoppningen är att verksamheten i gräsrotterna ska kunna rulla på som vanligt. Men många frågor från kvällens deltagare handlar just om hur den egna verksamheten påverkas i föreningen eller distriktet.

- Det alla vill diskutera är hur det blir med föreningar och distrikt. Men det kommer senare, säger Mona Örjes.

Hon visar en tidslinje som sträcker sig fram till 2027, det är som tidigast då den nya organisationen skulle kunna vara helt integrerad på distrikts- och föreningsnivå.

En ung tjej räcker upp handen och frågar vad som händer om ett förbund röstar nej till omorganisationen på extrakongressen i november, om det skulle innebära att man skulle stängas ute från resten av rörelsen.

- Det beror på vilket förbund det handlar om. Dessutom varför det förbundet röstar nej och vad man vill se i stället, säger Mona Örjes.

Det som däremot är klart är att ifall IOGT-NTO skulle rösta nej så faller den nuvarande planen eftersom den går ut på att flytta in alla rörelsens resurser under IOGT-NTO:s organisationsnummer. Att det är så man planerar att göra har delvis att göra med att IOGT-NTO delar organisationsnummer med Miljonlotteriet.

Mötesdeltagarna delas upp i grupper med så stor blandning som möjligt mellan de olika förbunden. Som uppvärmning ska de sortera bland kort med olika känslor för att beskriva hur de känner inför processen. En person i varje grupp får i uppdrag att föra anteckningar som sedan lämnas in till utredningen inför att det skarpa förslaget ska presenteras 24 oktober.

- Det har varit lite olika stämning på de möten vi haft hittills. Men överlag har vi fått

många konstruktiva åsikter, säger Anders Ödman medan deltagarna plockar med korten. Efter ytterligare genomgångar av förslaget till ny organisationsform så kan inte mötesdeltagarna hålla tillbaka sina frågor. Ann-Britt Andersson Hagel ifrågasätter om ett minimum på 25 procent unga i förbundsstyrelse och på riksmöte egentligen inte är för lite när det är tre barn- och ungdomsorganisationer som går samman med en vuxenorganisation.

Det blir snart uppenbart att det kommer bli svårt att hålla den planerade tiden och Jane Segerblom försöker driva mötet vidare. Ann-Britt Andersson Hagel, tidigare generalsekreterare på Junis, visar upp en alternativ organisationsform som hon själv skissat på: att slå ihop kansliresurserna men låta lokalnivån förbli i fyra förbund som samverkar och stöder varann i en kommunövergripande resurs och utvecklingsgrupp.

- När jag jobbade på Junis så kunde jag se att medlemsantalet inte ökade i takt med Miljonlotteriets avkastning, trots att vi

anställde mer folk. Det är det ideella arbetet som är helt avgörande, säger hon.

Klockan har passerat halv nio men temperaturen på Café Skogen är fortfarande tryckande efter en ovanligt varm sensomartorsdag. Många frågor återstår, flera deltagare verkar uppleva organisationformen som krånglig och förvirrande. Den nya organisationens namn är bara en av många frågor som måste rätas ut. För många har de tre förslag som lämnats, Aster, Friva och Nyktra, varit svåra att ta till sig.

- Vi föreslår Sober, det är ett internationellt och bra namn, säger Kula och knackar med pennan på sitt anteckningsblock. ☺

➔ **Läs mer på [accentmagasin.se/omorganisation](https://www.accentmagasin.se/omorganisation)**

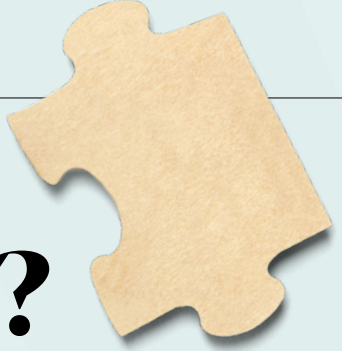
FÖRSLAG TILL NY ORGANISATIONSFORM

► **I det förslag** som presenterades i slutet av augusti skissar utredningen en framtid där IOGT-NTO-rörelsens fyra förbund samlas i två enheter; ett allmänförbund som innehåller de allra flesta funktioner och resurser, samt ett verksamhetsförbund där föreningar samlas som har minst 60 procent medlemmar under 26 år. Den nya organisationens högst beslutande organ kallas i nuläget för riksmötet. För att säkra ungas inflytande föreslås att minst 25 procent av både förbundsstyrelse och ombud på riksmötet ska vara under 25 år.

Carl-Eric ”Kula” Carlsson är en av de ideella krafterna som håller liv i Café Skogen.

Hur känns det?

Accent närvarade på remissmöten runt om i landet för att ta tempen på medlemmarna i de fyra förbunden.

TEXT & FOTO Jens Wingren

Victor Åberg
Varbergs NSF-scoutkår

Jag är mest förvirrad och känner att jag inte fått så många svar. Det som oroar mig mest är den demokratiska påverkan för oss som bedriver barn- och ungdomsverksamhet. Och jag ser heller inte att det här är lösningen på våra lokala problem men att få fler att engagera sig ideellt.

Jag tror inte att någon under 15 år, knappt någon under 18, kommer att vilja, våga eller få chansen att ta plats i rörelsen. I förbundsstyrelsen går det inte på grund av lotteritillståndet och även som ombud på riksmötet så tror jag att det är svårt. Vi i NSF kan ta med oss unga scouter på vårt förbunds- möte, träna dem demokratiskt, för att sedan, några år senare, skicka

”En avsaknad av demokrati är det största problemet.”

dem som ombud. Nu kommer vi att tappa hela den möjligheten. Generellt så tycker jag att en avsaknad av demokrati är det största problemet med förslaget som det ser ut nu.

Kerstin Eriksson
Junis i Falun

Det känns bra, jättebra. Jag tror vi kommer att kunna ha nytta av varandra inom förbunden. IOGT-NTO kanske kan hjälpa Junis att få flera ledare. Men namnet känns inte bra, om det skulle vara något av dem så skulle det vara Nyktra. De andra känns

”Jag tror vi kommer att kunna ha nytta av varandra.”

väldigt långt ifrån. Det känns konstigt nu men det kanske känns bättre när man fått vänja sig.

Vi på Junis har ju medlemmar upp till 15 år, och de som är 12 eller 13 försvinner lätt ifrån oss för att de kanske hittar andra roliga saker att göra. Men om vi är samman- slagna med UNF så kanske de hittar en kompis där så att vi får ha våra medlemmar kvar, att medlemmar inte försvinner i det glappet.

Jag kände mig osäker på om jag skulle gå på remissmötet här i Falun men nu efteråt så känns det bra att jag tog mig hit.

Ida Andersson, ordförande för UNF:s Örebrodistrikt

Jag är väldigt orolig för hur det kommer bli för unga. Det känns som att vi gör ett väldigt stort hopp där vi har en vision om hur det ska bli men som vi är så långt ifrån idag.

Jag är starkt för att vi ska ha ett eget ungdomsförbund eftersom jag tror att det är viktigt att ha rum för unga där vuxna inte har någonting att säga till om. Dels för att unga ska få göra både rätt och fel på egna villkor men också för att det inte är vuxna som ska sätta ramarna för hur unga ska vara. Jag tror att det är mer attraktivt för unga att sitta i en styrelse med bara andra unga. Idag är det så stora skillnader och vi känner inte varandra så bra inom rörelsen.

När en person varit med i rörelsen

”Jag är starkt för ett eget ungdoms- förbund.”

i 40 år så har de en viss bild av hur saker ska vara, och det tror jag är dåligt. Ibland kan det vara svårt nog i dagens UNF att konkurrera med en 25-åring och tänk då hur det blir med en 40-åring.

Håkan Månsson
sekreterare IOGT-NTO Sösådal

Jag tycker nog att det här är mer komplicerat än vad det var vid sammanslag- ningen 1970. Men jag vet inte var- för, kanske har det med min ålder att göra. Det finns mycket tveksam- heter inför förslaget, det känns så byråkratiskt.

”Verksamheten är viktigast av allt.”

Namnförslagen är inte bra något av dem, men Nyktra är nog det minst dåliga. Det säger något om vad det är för rörelse. Sen är verksamheten viktigast av allt, utan verksamhet så kvittar det vad vi heter. Det är svårt att ha någon uppfattning om vad förslaget har för inverkan på själva verksamheten, jag tror vare sig det blir bättre eller sämre, tyvärr.

Jag satt med ett par scouter ikväll och de var pratglada och duktiga och hade mycket synpunkter. Så det var bra att höra deras åsikter också tycker jag.

Det är dags att öppna nästa kapitel

Femtiofyra år. Så länge har IOGT-NTO-rörelsen haft sin nuva- rande form med våra fyra förbund. Faktum är att under vår 145 år långa historia har vår rörelse aldrig haft en och samma form så länge som den vi har idag. Vi har ständigt förändrats och stöpts om utifrån nya förutsättningar.

Nu står vi åter igen i en möjlig brytnings- tid. Världen är annorlunda nu än den var 1970. Samhällsengagemanget tar en annan form, folks vardag har ett annat uttryck. Våra fyra förbund tampas med liknande utmaningar, men också samma möjligheter i att vara en plattform för engagemang, framtidstro och praktiska lösningar i en tid då många människor känner uppgivenhet.

Idag är vi fyra förbund som var och ett för sig söker svaren på hur vi ska tackla framtiden. Även om vi redan idag samverkar mellan förbunden sker inte bara dubbelarbete – vi kvadrupelarbetar. Den form som vi satte långt innan de flesta av våra medlemmar ens

var födda skapar hinder för oss att dra nytta av styrkan i en samlad rörelse.

Därför utforskar vi nu idén att öppna ett nytt kapitel – att samlas i en gemensam orga- nisation. Som du kan läsa om i Accent och på nyanykterhetsrörelsen.se är det många saker som ska falla på plats innan ett eventuellt beslut kan fattas. Det är stadgar, struktu- rer, styrning och demokratiskt inflytande som ska säkras. Det är svåra saker, men jag är övertygad om att vi kommer hitta formerna. Den stora frågan kokar istället ned till ett enkelt spörsmål: Tror vi att vi bättre möter framtiden som fyra enskilda förbund, eller som en samlad rörelse?

Det är knäckfrågan. Jag tror att det är dags att öppna detta nästa kapitel som en samlad nykterhetsrörelse. En rörelse som kan hämta styrka över verksamheter, över generationsgränser, och göra mer avtryck, tillsammans.

Lucas Nilsson
Förbundsordförande

NI KOMMER VÄL IHÅG ATT ANMÄLA ER TILL PUMPEN!?

Samla ihop ett lag och anmäl er på pumpen.iogt.se

Pumpen

Årets mest nervkittlande frågetävling, JAAA!

2024 v. 47

Torsdag

21

November

Helga Olga

Världen behöver ditt stöd

Det är oroliga tider i världen, men tillsammans är vi en motkraft.
IOGT-NTO-rörelsen hjälper människor och samhällen där det behövs som mest.
Vårt internationella arbete skapar trygghet, utveckling och en nyktrare värld.
Just nu behöver vi ditt stöd. Scanna QR-koden och bli månadsgivare.

IOGT·NTO·MOVEMENT